

РАЗВИТИЕТО НА ФУТБОЛА И СПОРТА В РЕГИОНА В архивите няма открити данни за организирани спортни изяви в българските земи и специално във Видинския регион преди Освобождението. Едва ли в османската империя някъде е имало учебна дисциплина - „физическо възпитание“, по подобие на западните страни. Със сигурност е съществувала определена физическа подготовка в казармите, за турския аскер, но в светското образование такава не е практикувана.

След Освобождението в българските училища също не е имало часове за физическо възпитание. Първият, който е предложил на Министерството на просветата да се въведат като учебни дисциплини - гимнастика и пеене и да има междучасие между уроците, е Димитър Благоев. През 1888 г. той е назначен за директор на Видинската мъжка гимназия и неговото предложение е прието от просветното министерство. Тази голяма заслуга на Димитър Благоев не може да се отрече и благодарение на него физкултурата и спортът навлизат в учебния процес. През следващите десетилетия часовете по физическо възпитание се усъвършенстват и стават част от учебната програма.

През 1893 г. учителят по химия в Първа мъжка гимназия Тодор Йончев, създава гимнастическото дружество „Юнак“. Примерът е заразителен и почти веднага се разпространява в цялата страна. През 1897 г. министърът на народното просвещение Константин Величков изпраща окръжно до директорите на всички гимназии, да станат инициатори за изграждането на гимнастически структури по места. През 1898 г. се обособява Национален съюз на българските гимнастически дружества „Юнак“.

Учредителният конгрес на Съюза „Юнак“ обсъжда и приема универсална система за физическо възпитание на учащите се и младежта, което е една от най-съществените причини Министерството на Народното просвещение да им повери разработването на учебните програми по гимнастика. В тази система наред с другите средства широко място е отделено на гимнастическите упражнения, лека и тежка атлетика, народните и спортните игри за обща телесна подготовка на подрастващите. По този начин новата спортна игра (футбол) наред с другите средства за физическо възпитание се разпространила в гимнастическите дружества...

(Маринов Ив., „Възникване и развитие на футбола във Видин“).

През 1900 г. във Варна се провежда юнашки събор на структурите „Юнак“ от цялата страна и тук, наред с другите спортни състезания, се играе и първият футболен мач в страната (играта „ритни топка“) между юнашките дружества на Габрово и Свищов. Същата година във Видин се създава клон на дружество „Юнак“, под името „Бдински юнак“. Негов основател и дългогодишен ръководител е учителят по физкултура Георги Иванов Нинков. Под негово ръководство, през 1907 г. във Видин се провежда първия футболен мач. Той е бил между два ученически отбора и се е играл на някогашната

поляна пред църквата „Св. Никола“.

Първите правила на играта „Ритни топ“ (foot— Ball) са публикувани през 1897 г. в месечното списание „Училищен преглед“. През 1901 г. тази игра се среща вече като част от издаденото ръководство по гимнастика от швейцарския преподавател Даниел Бланшу- учител в Кюстендилското държавно педагогическо училище. По тези правила и по инициативата на Георги Иванов - Юнака, футболът си пропрява път в града на завоя. Футболът става любимо занимание за момчета от всички класове в училищата и по махалите.

По направени проучвания от Иван Маринов и Христо Лишков, днешният вариант на футболната игра е бил демонстрирани на видинчани още през 20-те години на миналия век. Бившият футболен съдия Любен Бирцоев, по спомени, разказани от неговия баща, твърдеше, че видинчани са гледали „модерен футбол“ между моряци от Австрия и Германия, които били на шлеповете акус-тирала на Видинското пристанище. През неделните дни, те демонстрирали новата игра пред видинските граждани.

Първият организиран футболен отбор във Видин е създаден от ученици в гимназията и се наричал „Синият тим“. В него е участвал тогавашният видински студент във Франция Ичо Найденов, който е играл във футболния отбор на гр. Марсилия. За него Хрис-ти Лишков е записал разказите на Стоян Томов и Йордан Денков, които споделили:

Синът на бай Ванко Найденов - известен видински кни-жар, замина за Франция да следва. При гостуването на софийските футболисти във Франция, Ичо Найденов е преводач и взема участие в първата тренировка. На мача в Марсилия той е непреодолим защитник в българската отбрана и привлича вниманието на футболните специалисти. На страниците на френските вестници са написани най-ласкави отзиви за българския студент във Франция. Отпечатана е карта на България, където са обозначени единствено градовете София и Видин. В няколко поредни броя е публикувана снимката на видинския футболист Ичо Найденов. С голяма гордост тези вестници се предават от ръка на ръка и години наред се коментираше това радостно футболно събитие за участието на първия български футболист, състезавал се в чужбина...

(Маринов Ив., „Възникване и развитие на футбола

във Видин“). Както трябвало да се очаква, този футболен тим не е просъществувал дълго време, защото след година и половина гимназистите завършили училището.

Първият по-дълго просъществувал футболен клуб във Видин е СК „Бдин“, създаден през 1920 година. Според споделените спомени на неотдавна починалия футболен деятел Ангел Петров Ненчев- Паро (1916-2003 г.) в състава на „Бдин“ са влизали дребни чиновници, работници от керамичната фабрика, ученици и младежи от кварталите „Бановци“ и „Гази баир“. Клубът бил много беден, като футболистите работили по шосетата, фабриките, пристанището и тежка физическа работа, за да си купят футболни обувки и топки. Тренирали на новото игрище „Юнак“ и по поляните на

Развитието на футбола и спорта във Видин и региона

Написано от ivailo

Събота, 18 Декември 2010 22:32

пресъхналите блатата, около днешния булевард „Па-нония“ (между училище „Отец Паисий и новата баня - б.а.). Условията били примитивни. Липсвали душеве и съблекални, а след тренировка играчите се измивали на ръчна помпа около поляните. Председател на клуба бил учителят Петър Стоянов. През 1922 г. клубът се преименувал „Бонония“, а през 1929 г. отново възвръща името си „Бдин“.

Вторият видински клуб е „Виктория“, създаден от по-заможни граждани, живеещи в квартал „Калето“ и разполагащи с по-добри финансови възможности за снабдяване с екипи, обувки, топки и средства за реклама.

Еврейската общност във Видин, която била многобройна (около 120 еврейски семейства - б.а.), създавала свой футболен клуб, наречен - „Жабатински“, който участвал също в мачовете за градско първенство.

Турската общност, която наброявала повече от 200 фамилии, не останала по-назад и също създавала свой футболен клуб наречен „Туран“.

През 1929 г. в квартала около днешния хотел „Ровно“ и старата цигарена фабрика „Загорка“ живеело мнозинството от работниците в града. Те създали футболен клуб „Спортист“. Този клуб бил също беден, но сплотен и единен, и в продължение на много години бил достоен опонент на „Бдин“ и „Виктория“ в борбата за градското първенство.

Освен тези клубове, във всеки квартал и махала, ентузиазирани младежи си организирали свои отбори, като „Синия тим“ в кв. „Калето“, „Развитие“ в кв. „Чифлика“, „България“ в махала „Гази баир“ и др. През 1923 г. когато в София се учредил БНСФ, той задължил малките квартални клубове да се обединят. Така, „Синия тим“ и „Развитие“ се обединили в едно с „Виктория“ под името „Виктория 23“, който през 1937 г. се преименува на „Княз Симеон Търновски“. Същата година в „Гази баир“ се формирал нов футболен клуб - „Бонония“, но след няколко месеца се обединил с „Бдин“.

За нуждите на създадените футболни отбори, видинската община е определяла различни терени за игрища, в зависимост от градоустройствения план на града:

1. Игрище „Виктория“ - изградено през 1922 г. Заемало е площта от бившата цветарска оранжерия до оградата на бившия затвор - покрай крепостната стена, на запад игрището опирало до днешната улица „Пазвантоглу“. То беше с твърда землена настилка, далеч от представите за днешните стадиони. През 1945 г. беше заградено с висока дъсчена ограда с дължина 120 м. От западната страна на игрището бяха построени дървени трибуни на височината на оградата, за около 1 200 седящи места, а в отсрещната страна беше направена непрекъснатата дървена пейка за около 250 човека.
2. Игрище в двора на казармата - зад крепостта „Баба Вида“ - на плаца на 3-ти Бдински полк. Там тренировки не са правени поради разположението му във военен обект, а се провеждали само някои официални мачове.
3. Игрище „Юнак“ - създадено около 1918 г. и заемало целия двор на днешното ТМТ -

зад крепостната стена пред ровът и бившия Говежди пазар. То беше опасно с високи тополи и заградено с тел. Използвало се за тренировки и мачове от СК „Бдин“, както и от гимнастическото дружество „Бдински юнак“ за тренировки по гимнастика, пирамиди и упражнения, ръководено от Георги Иванов.

4. Игрище „Триъгълника“ - изградено през 1930 г. в местността, оградена от жп линиите под формата на триъгълник (от където носи името си - б.а.) и където се обръщали влаковите композиции, тъй като Видин е крайна гара на железницата. Само това игрище е имало сравнително добри условия за игра - затревен терен от естествена ливадна трева, което е много по-добре от твърдите земни терени. Ползвало се от футболистите на СК „Спортист“.

5. Игрище „Блатото“ - в т.нар. тогава „Татар махала“ (на мястото на днешния „Винпром“ и цеха за „Безалкохолни напитки“. От лятото до късно есента, когато водата пресъхвала, площта се превръщала в хубава зелена морава, която се използвала за футболно игрище от всички отбори.

Освен тези „официални“ футболни терени, всяка махала и квартал имали много свободни площи, който момчетата си „приватизирали“, като си разчертавали с трина или с вар на прах „мини игрища“ по всички правила и по цял ден гонели парцалената топка.

Както много доброволни обществени сдружения, така и футболните клубове възникнали във Видин, не са получавали никакви финансови средства от местната власт или от държавата. Всичко се вършело на доброволни начала от ентузиастични - състезатели, привърженици и доброволни спонсори. Приходите от провежданите футболни срещи не били големи, защото повечето от игрищата били без ограда, въпреки че посещението било голямо. По-заможни граждани са спонсорирали изграждането на игрищата и съоръженията в тях. Например за игрище „Виктория“ голям дарител е бил Христо Цеков, който е дал всички средства за построяването му на мястото на бивша казарма.

В спомените си футболния деятел Стамо Калчев пише: „Членувах в СК „Спортист“ от 1928 г. до 1947 г. до обединението със СК „Бенковски“... Игрището ни бе на „Триъгълника“... През почивните дни провеждахме трудни дни, като насадихме 5 000 бр. канадски тополи... правехме алеи... създадохме един отличен парк. Но днес този хубав парк е унищожен“ (Ст. Калчев).

Бившият футболен съдия и активен деятел Иван Велев (Чур-лики) си спомня: „... за да не изсъхнат засадените тополи ... хората от квартала са носили вода с котли и кофи от Дунава, за да ги поливат“.

Необходимите средства за екипировка, афиши, пътувания и др. футболистите и техните привърженици осигурявали сами, като организирали гимнастически продукции - пирамиди, театрални постановки, музикални изпълнения, томболи, викторини, наддавания, спонсорски срещи и др. Щатни служители не е имало в нито един клуб. Заплащане на футболистите не е имало. Всеки състезател е влагал максимум старание,

Развитието на футбола и спорта във Видин и региона

Написано от ivailo

Събота, 18 Декември 2010 22:32

за да докаже, че заслужава честта да защитава родния клуб, махалата, квартала или училището.

Докато в Западна Европа е съществувала футболна традиция от края на 19 век и са се провеждали национални първенства, в България този въпрос става актуален едва през 1923 г. Създава се Българска национална спортна федерация (БНСФ), която си поставя за задача организиране на държавно първенство, по примера на напредналите държави. Обаче през 1924 г. това начинание е провалено поради липса на организационен опит и квалифицирани ръководители.

От 1925 г. до 1937 г. се провежда футболен шампионат на България по системата на елиминирание, между първенците на отделните области.

Видинските отбори участват във всички елиминаторни кръгове и постигат скромни резултати:

- През 1930 г. - отборът на СК „Виктория 23“ е победен като гост на „Етър“ Велико Търново с 6 : 2 и отпада от борбата в първия кръг;

През 1931 г. СК „Спортист“ претърпява загуба също в първия кръг като гост на „Слава“ - Ямбол с 3 : 1;

- През 1936 г. първенството се превръща в три елиминаторни кръга. В първия кръг „Виктория 23“, побеждава СК „Победа“ - Плевен с 4 : 2, но във втория кръг претърпява загуба като домакин от „Славия“ - София с 6 : 1 и отпада от борбата;

- През 1937 г. първенството се провежда също в три кръга. В първия кръг СК „Бдин“ гостува на „Левски“ - Русе и губи срещата с 3 : 0 и отпада от по нататъшно участие;

През 1937 - 1938 г. държавното първенство по футбол се провежда чрез създаване на първата национална футболна дивизия от 10 отбора, които играят всеки срещу всеки при разменно гостуване и присъждане на 2 точки при победа. Видински отбор не се е класирал за първата дивизия;

През 1941 г. Националната дивизия е разформирана и първенството се провежда по системата на елиминирание в продължение на четири години - до 1944 г. През този период отборите от Видин не са се класирали в елиминациите. През 1944 г. първенството не завършва, поради усложнената политическа обстановка в страната.

Успоредно с Държавното първенство по футбол от 1925 г. до 1943 г. се провеждат и състезания за държавната купа. През годините 1938 г, 1939 г и 1942 г. представителни отбори от Видин не са участвали в първите кръгове за купата на страната.

През 1940 г. СК „Бдин“ участва в борбата, като в първия кръг побеждава СК „Цар Крум“ - Бяла Слатина с 1 : 0 като домакин, но в следващия също като домакин губи от „Левски“ - Русе с 4 : 1 и отпада от по нататъшно участие.

През 1941 г. в борбата за купата СК „Бдин“, побеждава СК „Белите орли“ - Плевен с 5 : 3, но втория кръг също като домакин губи с 3 : 0 от „АС - 23“ - София и отново е елиминиран.

Освен тези участия в държавното първенство и борбата за купата, които не са били много успешни, видинските клубове са поддържали и организирали редица срещи с отбори от други градове в страната, както и тимове от чужбина.

Почти всяка неделя отбори от Видин са гостували в Лом, Белоградчик, Фердинад (сега Монтана - б.а.), Плевен, Габрово и на различни софийски клубове. На свой ред видинските клубове са приемали за ответна среща, отборите от тези градове.

От 1931 г. са започнали първите международни срещи на видинските отбори със съседни градове в бивша Югославия и Румъния.

За тези срещи Петър Стоянов си спомня: „...за първи път организирахме среща със СК „Хайдук Велко“ от гр. Неготин, а след това с градските отбори на Зайчар и Княжевац...“(Маринов Ив., „Развитие на футбола ...“).

Срещите били със разменено гостуване, без формалности при преминаване на границите и със взаимно зачитане и уважение в междусъседските отношения, при огромен зрителски интерес. Игрищата били пълни с публика.

В своето четвъртвековно аматьорски съществуване, до средата на 40-те години на миналия век, видинските футболни клубове, излъчили изтъкнати футболисти, които все още се споменават от по-възрастните привърженици на любимата игра в града.

От СК „Бдин“ най-добрите играчи са известни повече с прякорите си, отколкото с имената като: Христо Ахмаджов (Рината), Коста Атанасов (Кици), Велко Петров (Таки), Асен Дочков (Аци), Любен Христов (Тяната), Мити Георгиев (Батко Ми), Димитър Савов (Мито), Слави Чобанов (Арло), Борис Димитров (Бомби), Бойчо Младенов (Цуки), Ангел Николов (Анцко), Тодор Янков (Старото), Стоян Станев (Пистика), Атанас Анджеев (Наско), Атанас Банков (Таси), Цветан Вълчев (Цанки), Владимир Симов (Роко), Иван Маринов (Вало), Цветан Влахов (Шефа), четиримата братя Крум, Славчо, Борис и Любен Тодорови, Ангел Дочков, Димитър Ангелов (Шиши), Иван Илиев (Ванко петела), Любен Иванов (Грън-ци), Пуцо бояджията и др.

По известни футболисти от СК „Спортист“ прославили се с добра техника и голямо футболно майсторство били: Тодор Стойков (Джеки), Кирил Лазаров (бай Кирчо), Иван Велев (Чурлики), Ангел Ненчев (Паро), Владо Гъдев, Петко Петков (Комисаря), Здравко Василев (Главата), Любен Цанов (Принца)- център нападател, истински валяк в нападението, халфа Ески, централния защитник Кирчо Хлебарчето и цяла редица прекрасни вратари -Владимир Мански с ефектните плонжове, Гошо - Бояджията, Милчо Балкански, Номера и др. Трайна следа в редиците на „Спортист“ са оставили Тома Спиров (Фунтата), Тодор Василев (Куме-то), Борис Йоцов от Видбол, Ботко, Кючука и

др.

Страстни поддръжници на „Спортист“ освен всички от т.нар. „Циганска махала“ са били бръснаря Джафер Майков и занаятчията Стоян Томов (бай Шипо), които са спонсорирали много изяви на клуба.

Клубът, който носел етикета „буржоазен“, бил „Виктория 23“, тъй като в ръководството му са участвали водещи хора в икономиката на града. Той разполагал с по-богата база, но футболистите не са получавали никакво възнаграждение. Най-известните му играчи били капитанът Ичо Найденов (играл във Франция -б.а.), Петьо Гайдаров, Петър Шурдов, Сашо Чумонов, Боян Илиев (Фъстъка), Иван Шамутков (Драмчо), Филип Кръстев, Иван Кръстев (Шодо), офицерите Атанасов и Соколов, еврейчетата Марко и Отто, инж. Страшимир Радойков, дясното крило Динчо от Кум-баир, Петър Пърцата, вратаря Комара и др. Много силно било нападението на „Виктория 23“ - Кирил Башиновски (Баджи), Христо Гърка, Митко Цанов (Цири), а отбора се ръководел от австрийския треньор Франц Мантлер, бивш национал на 'своята страна. Много от тези футболисти продължили да играят до 50-те години в реорганизираните след промените отбори.

Особено уважение заслужават десетките безкористни спомоществатели и благодетели за развитието на спорта и футбола във Видин, верни последователи на Георги Иванов- Юнака, като Стефан Иванов (бай Стефан), Велко Найденов, Цани Коняров, Йордан Денков, Борис Илиев, Димитър Цанков, Ангел Ненчев, Петър Стоянов, Стоян Томов, Кирил Цветков, Стамо Калчев, Тодор Черногоров и др. Спонсорите на футбола във Видин също заслужават необходимото уважение, защото без средствата на Христо Ценов, Симеон Бойчев (Иван Руснака), Георги Младенов (собственик на Порцелановата фабрика - б.а.), Миньо Димитров (собственик на „Загорка“ - б.а.) и др. този спорт не би могъл да съществува.

Футболът и спорта са една забележителна страница от живота на много поколения видински граждани, особено през първата половина на миналия век, когато тази игра още не е била комер-сиализирана.

Двубоите на терена се водели по истинските рицарски правила на „феър плей“, лишени от днешните задкулисни игри с уговорени мачове от продажни рефери и много разглезени футболни „звезди“.

Всички бивши видински футболисти, колкото надарени с умения и футболни „качества“ да са били, в делничността на живота се изявявали като скромни и добродетелни хора, достойни граждани на града разположен на големия завой на река Дунав.

от книгата "Градът на завоя" на Йоцо Йоцов

Развитието на футбола и спорта във Видин и региона

Написано от ivailo

Събота, 18 Декември 2010 22:32
